

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maanmittauslaitoksesta, laiksi jakolain muuttamisesta ja laiksi kaavoitusalueiden jakolain 2 a §:n 3 momentin kumoamisesta**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki maanmittauslaitoksesta. Se korvaisi voimassa olevan maanmittaushallinnosta annetun lain.

Maanmittauslaitoksen organisaatio muutettaisiin kaksipuoliseksi. Keskusvirastona toimisi maanmittaushallitus ja piirihallinnon muodostaisivat kartasto- ja tietopalvelutoimistot sekä maanmittaustoimistot. Kartasto- ja tietopalvelutoimistot muodostuisivat nykyisistä maanmittauskonttoreista ja kartastoyksiköistä. Maanmittaustoimistot jatkaisivat nykyisellä pohjalla. Maanmittauslaitoksen johto-organi-

saatiota muutettaisiin siten, että kollegio korvattaisiin johtokunnalla.

Jakolaki ehdotetaan muutettavaksi siten, että lääninmaanmittausinsinööri ei enää toimisi maa- ja metsätalouden jäsenenä. Lisäksi lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset toimitusinsinöörin kelpoisuusvaatimuksista.

Esitys liittyy vuoden 1991 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu sen yhteydessä käsiteltäväksi.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1991.

**YLEISPERUSTELUT**

**1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys**

Maanmittaushallinnon keskeisenä tehtävänä on huolehtia kiinteistöjärjestelmän ylläpidosta ja yleisistä kartastotehtävistä sekä välittää kiinteistöjä ja maastoa koskevia tietoja tarvitsijoille. Näiden tehtävien hoitaminen luo perustan maa- ja vesialueiden käyttämiselle eri tarkoituksiin. Maanmittaushallinnon tehtävät ovat osa yhteiskunnan peruspalvelua.

Kiinteistöjärjestelmän ylläpito on jatkuva tehtävä, joka edellyttää muun muassa kiinteistötoimitusten suorittamista sekä kiinteistorekisterin, rekisterikartan ja yksityistierekisterin pitoa. Kiinteistötoimituksia tehdään, jotta kiinteistöt saadaan vastaamaan maanomistusta. Lisäksi maahan kohdistuvien käyttöoikeuksien perustaminen ja muuttaminen edellyt-

tävät kiinteistötoimitusten suorittamista. Maanmittaushallinto teki vuonna 1989 yhteensä 27 145 maanmittaustoimitusta. Suurimman ryhmän muodostivat lohkomistoimitukset, joiden määrä oli 21 208.

Kaupunkien asemakaava-alueilla kiinteistönmuodostuksesta huolehtivat kaupunkien kiinteistöinsinöörit. Heidän toimestaan suoritetaan tontinmittauksia, yleisten alueiden mittauksia ja eräitä rasitetoimituksia. Näitä toimituksia tehtiin vuonna 1989 yhteensä noin 7 200. Suurimman ryhmän muodostivat tontinmittaukset, joita oli noin 5 800.

Maanmittaushallinto huolehtii yleisistä kartastotehtävistä lähinnä siten, että se valmistaa karttoja yleistä tarvetta varten ja huolehtii kartoitusrungosta. Nämä kartat palvelevat useita erilaisia ja etukäteen määrittelemättömiä tarpeita. Tehtävää suorittaessaan maanmit-

taushallinto tekee geodeettisia mittauksia ja ilmakuvatöitä sekä valmistaa maastokarttoja. Maanmittaushallinto mittasi vuonna 1989 uusia kolmiopisteitä noin 900 ja uusia korkeuspisteitä noin 1 000. Uusia peruskarttalehtiä valmistui vuonna 1989 noin 310 ja pohjakarttoja mittakaavassa 1:5000 noin 6 500 neliökilometrin alueelta sekä topografisia karttoja mittakaavassa 1:50 000 noin 7 200 neliökilometrin alueelta.

Maanmittaushallinnon maastoon liittyvä tietopalvelutehtävä käsittää kiinteistötietojen ja kartastotietojen säilyttämisen, ajantasallapidon ja jakelun. Tällaisia tietoja tarvitsevat maa- ja metsätalous, maankäytön suunnittelu, verotus ja yleensä kaikki ne tahot, joiden toiminta liittyy maa- ja vesialueisiin.

## 2. Nykytila

### 2.1. Tehtävät

Maanmittaushallintoa koskevat voimassa olevat säännökset sisältyvät maanmittaushallinnosta annettuun lakiin (34/72) ja maanmittaushallinnosta annettuun asetukseen (145/72). Lakia on muutettu viisi kertaa. Muutoksissa on ollut kysymys muun muassa kartastoyksiköiden perustamisesta, maanmittaushallinnon virkojen nimikkeiden muutoksista ja maanmittaushallituksen karttapainon muuttumisesta 1 päivästä tammikuuta 1990 lukien Karttakeskus-nimiseksi liikelaitokseksi. Asetusta on muutettu lukuisia kertoja.

Maanmittaushallinnosta annetun lain mukaan maanmittaushallinnon tehtävänä on hoitaa maanmittaustoimintaa sekä pitää maarekisteriä ja siihen liittyviä kiinteistöluetteloita ja rekisterikarttaa. Maanmittaushallinnon tulee myös huolehtia yleisistä kartastotöistä, valvoa ja ohjata kaavoitusmittausta ja -kartoitusta sekä kaavan maastoon merkitsemistä sen mukaan kuin erikseen on säädetty. Maanmittaushallinto voi tilauksesta suorittaa kaavoitusmittausta ja -kartoitusta sekä kaavojen laatimista ja niiden toteuttamiseen liittyviä ja muita maanmittauksen ja kartastotoimen alaan kuuluvia tehtäviä. Maanmittaushallinto harjoittaa vielä karttojen ja toimialansa muiden julkaisujen kustannus- ja myyntitoimintaa. Lisäksi maanmittaushallinnon tulee pitää huolta alansa kehittämisestä ja suorittaa ne muut tehtävät, jotka on säädetty tai määrätty sen toimitetta-

viksi tai jotka muuten kuuluvat maanmittauksen alaan.

### 2.2. Organisaatio

Maanmittaushallintoa johtaa maa- ja metsätalousministeriön alaisena keskusvirastona maanmittaushallitus.

Maanmittaushallitus on kollegiaalinen hallintovirasto. Maanmittaushallituksessa on yleinen osasto, tarkastusosasto, kiinteistöosasto, runkomittausosasto ja kartografinen osasto. Osastot on jaettu toimistoihin.

Jokaisessa läänissä, Ahvenanmaan lääninä lukuun ottamatta, on maanmittauskonttori. Ahvenanmaan läänin maanmittaushallintoa hoitaa Turun ja Porin läänin maanmittauskonttori. Maanmittauskonttorin päällikkönä on lääninmaanmittausinsinööri, joka toimii myös maaoikeuden jäsenenä.

Maanmittaustoimituksia varten maa on jaettu 35 maanmittauspiiriin, joissa jokaisessa on maanmittaustoimisto. Viidellä maanmittaustoimistolla on sivutoimisto. Erityisten maanmittaustoimitusten eli käytännössä uusjakojen suorittamista varten on neljä maanmittauspiirijaosta riippumatonta ylimääräistä maanmittaustoimistoa.

Kartastotöitä varten on viisi kartastoyksikköä: Hämeenlinnassa, Joensuussa, Jyväskylässä, Oulussa ja Seinäjoella. Hallinnollisesti kartastoyksikkö on sen maanmittauskonttorin alainen, jonka alueella yksikön toimipaikka sijaitsee, ja toiminnallisesti maanmittaushallituksen alainen.

## 3. Muutosten tarve

### 3.1. Hallinnon kehittämisen yleiset vaatimukset

Valtion hallintoon ja sen virastojen ja laitosten toimintaan kohdistuu tällä hetkellä voimakkaita muospaineita, jotka tulevat todennäköisesti vielä vahvistumaan 1990-luvun kuluessa. Syynä tähän ovat valtion hallinnon suhteellisesti niukkenevat voimavarat, kilpailun kiristyminen ja vaatimukset valtion, kuntien ja yksityisten tehtäväjaon järkipäristämiseksi sekä tarve hillitä julkisten menojen kasvua. Valtion hallinto joutuu yhä enenevässä määrin kilpailemaan olemassa olevasta työvoimasta

yksityisen ja kunnallisen sektorin kanssa. Etenkin ammattitaitoisen työvoiman saanti tulee vaikeutumaan.

Maanmittaushallinnossa tämä merkitsee tarvetta tehostaa voimavarojen käyttöä, selkeyttää toimialaa suhteessa yksityisiin, kuntiin ja muihin valtion viranomaisiin sekä kehittää organisaatiota siten, että hallinnon moniportaisuutta saadaan vähennetyksi ja johtosuhteet selkeytetyiksi. Lisäksi maanmittaushallinnon organisaatiota olisi kehitettävä sellaiseksi, että se soveltuu mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti tulosjohtamiseen ja -budjetointiin. Maanmittaushallinnossa siirrytään tulospudjetointiin vuodesta 1991 lukien.

Maaoikeuksien tehtävänä on ratkaista maanmittaustoimituksista tehtyjä valituksia. Kun maaoikeuden tuomioistuimena tulisi tehtävässään olla puolueeton ja riippumaton, merkitsee lääninmaanmittausinsinöörin kuuluminen maaoikeuden kokoonpanoon tässä suhteessa poikkeusta yleisestä käytännöstä. Maaoikeuden kokoonpanoa tulisi tästä syystä tarkistaa.

### 3.2. Maanmittausalalla tapahtuneet muutokset

#### 3.2.1. Yleistä

Maanmittaus on maamme vanhin valtionhallinnon ala. Asialliselta sisällöltään maanmittaushallinnon tehtävät eivät ole olennaisesti muuttuneet. Maanmittaushallinnon tehtävänä on perinteisesti ollut maasto- ja kiinteistötiedon tuottaminen ja välittäminen. Tekninen kehitys ja yhteiskunnan muuttuvat tarpeet ovat vaikuttaneet tehtäviin ja tietojen yksityiskohtiin, mutta olennaisilta kohdin kysymyksessä on aina ollut periaatteessa samanlainen tehtävä.

#### 3.2.2. Kartantuotanto

Kartantuotantotehtävät maanmittaushallinnossa ovat nykyisin jakautuneet keskusviraston, kartastoyksiköiden ja maanmittauskonttoreiden kesken. Kartastotehtävien nykyinen organisaatio on luotu lähinnä koko maan peruskartoitusta varten. Peruskartan tuottaminen on luonteeltaan ollut projektihanke, mikä on vaikuttanut tehtävän suorittamisen organisointiin. Peruskartan tuottaminen kesti lisäksi var-

sin kauan, jolloin projektiluontoinen työ itse asiassa muodostui tavanomaiseksi tehtäväksi. Tämän vuoksi organisaation rakennekin on jäänyt jossain määrin sekavaksi.

Koko maa on tullut peruskartoitetuksi, joten organisaatiolle asetettavat vaatimukset ovat muuttuneet. Peruskarttojen valmistuksessa on siirrytty ajantasaistukseen, joka vaatii olennaisesti vähemmän voimavaroja. Entistä tarkemman ja monipuolisemman maastotiedon tarpeen kasvaessa tarvitaan toisaalta yhä enemmän uusia karttatuotteita, kuten pieni- ja keskimittakaavaisia maastokarttoja sekä 1:5000 pohjakarttaa. Uusien karttatuotteitten tuottamista on edesauttanut atk-tekniikan kehitys. Graafisten karttojen lisäksi onkin ryhdytty tuottamaan numeerisia kartta-aineistoja, joiden merkitys vastaisuudessa lisääntyy.

Maastotietojen tarpeen monipuolistuminen ja erityisesti numeeristen kartta-aineistojen kysynnän kasvu edellyttävät kartantuotannossa entistä enemmän alueellisten tarpeiden huomioon ottamista ja läheisiä yhteyksiä alueellisiin käyttäjätahoihin.

Kartantuotannosta suuri osa voidaan suorittaa tarkoituksenmukaisesti piirihallinnossa. Kartoitustöiden kannalta on tarkoituksenmukaista, että niitä suorittava yksikkö on lähellä kartoitusalueita. Karttoihin liittyvä kiinteistörajatieto on keskitetysti saatavissa maanmittauskonttoreista. Alueellista kartastoalan asiantuntemusta tarvitaan nykyisin yhä enemmän alueellisen kartoitustarpeen määrittelyssä. Kartastoalan palvelun lisääminen piirihallinnossa parantaa asiakaspalvelua. Kartantuotantotekniikan kehittymisen myötä yhä suurempi osa tuotantotehtävistä voidaan hajauttaa piirihallintoon. Uusi tekniikka vähentää maastotyön osuutta ja tästä syystä myös henkilökunnan tarve pienenee.

#### 3.2.3. Muutokset maanmittauskonttoreiden tehtävissä

Maanmittauskonttoreiden tehtäväkokonaisuus on suurelta osin muodostunut jo ennen vuotta 1972, jolloin maanmittaustoimituksia suorittavat maanmittausinsinöörit olivat osittain niin sanotulla sporttelipalkalla. Tällöin keskeisiä tehtäviä olivat maanmittaustoimitusten tarkastaminen ja rekisteröinti sekä maanmittausinsinöörien valvonta ja ohjaus. Kun sporttelipalkkauksesta siirryttiin kiinteään

palkkaukseen ja toimitusten suorittamisesta huolehtiminen siirtyi maanmittaustoimistoille vuonna 1972, maanmittauskonttorien asema jäi tarkistamatta. Vielä 1980-luvun alussa maanmittauskonttoreiden tehtävistä pääasiallinen osa oli maanmittaustoimitusten tarkastamista, toimitusmääräysten antamista sekä maanmittausmaksuihin ja maanmittausarkiston pitoon liittyvää työtä. Nykyään nämä tehtävät ovat vain noin neljännes maanmittauskonttoreiden tehtäväkohtaisesta työajasta ja niiden osuus on edelleen vähenemässä.

Erityisesti tarkastusten osalta muutos on merkittävä. Ennen 1 päivää elokuuta 1988 tarkastuksessa oli tutkittava toimituksessa tehdyt ratkaisut lähes kokonaan. Jakolokia muutettiin 1 päivänä heinäkuuta 1988 annetulla lailla (625/88) kuitenkin 1 päivästä elokuuta 1988 lukien siten, että tarkastuksessa selvitetään, täyttääkö toimitus tilajärjestelmän ja rekisterilaitoksen selville ja luotettavuudelle asetettavat vaatimukset. Tarkastuksen tehtävä muuttui tällöin vain sen seikan selvittämiseksi, voidaanko toimitus merkitä maarekisteriin tai kiinteistörekisteriin. Esimerkiksi tavanomaisen lohkomisen osalta tarkastuksessa katsotaan, että muodostetuille tiloille annettu rekisterinumero ei kuulu jollekin jo olemassa olevalle tilalle. Minkäänlaista oikeudellista tai maanmittausteknistä harkintaa ei tarkastukseen enää kuulu.

Maanmittauskonttoreiden tehtäväkokonaisuus on tällä hetkellä jossain määrin epätarkoituksenmukainen ja epäyhtenäinen. Maanmittauskonttoreiden tehtäväkohtaisesta työajasta noin 50 % muodostuu rekisteritehtävistä, noin 16 % kartastotehtävistä, noin 14 % kiinteistötehtävistä ja noin 20 % muista tehtävistä, joihin luetaan myös asiakaspalvelu.

Kartastoyksiköt ovat hallinnollisesti maanmittauskonttoreiden yhteydessä. Niiden tuottamollisesta johdosta vastaa kuitenkin maanmittaushallitus. Tämä johtuu siitä, että kartastoyksiköt perustettiin suorittamaan maanmittaushallituksen perinteisesti hoitamia kartantuantotehtäviä. Organisatorisesti järjestely on kuitenkin sekava ja varsinkin kartastoyksiköiden asema kaksine alistussuhteineen on vanhentunut.

### 3.2.4. Muutokset maanmittaustoimistojen tehtävissä

Maanmittaustoimistoissa suoritetaan nykyään lohkomis-, halkomis-, yksityistie-, yleistie-, tilusjärjestely-, lunastus- ja muita maanmittaustoimituksia. Näiden toimitusten keskeinen tavoite on kiinteistöjen muodostaminen. Maanmittaushallinto onkin isojaoista lähtien suorittanut erilaisia kiinteistönmuodostamistoimituksia. Toimituslajit aineellisen lainsäädännön muutosten seurauksena ovat muuttuneet. Tehtävien olennainen sisältö on pysynyt samana. Kiinteistönmuodostamisia tarvitaan tulevaisuudessakin, vaikka niiden laatu ja määrä saattaa vaihdella.

Maanmittaustoimitusten osuus on tällä hetkellä noin 80 % maanmittaustoimistojen tehtäväkohtaisesta työajasta. Toimituksia suorittavat maanmittaustoimistojen palveluksessa olevat maanmittausinsinöörit toimitusinsinööreinä. Tehtävässään toimitusinsinööri toimii riippumattomassa, itsenäisessä asemassa. Maanmittaustoimituksessa tehdystä päätöksestä haetaan muutosta maa- ja metsäministeriön maanmittaustoimitusten osalta kehitys näyttää johtavan siihen, että toimituksiin liittyvät oikeudelliset ja tekniset seikat korostuvat. Maankäytön tarkoituksenmukaisuuteen liittyvät näkökohdat menettävät merkitystään, vaikkakin tarvetta kiinteistörakenteen kiinteistötieteeseen parantamiseen on jatkuvasti.

### 3.2.5. Maanmittaushallinnon kehittämisen yleiset lähtökohdat

Kuten edellä kohdassa 3.2.1 on todettu, asialliselta sisällöltään maanmittaushallinnon tehtävät ovat pysyneet jokseenkin samanlaisina. Olennaista muutosta tehtäväkokonaisuudessa ei ole odotettavissa. Maanmittaushallinnon tehtävät muodostavat sellaisen kokonaisuuden, joka saman viranomaisen on tarkoitus suojata tulevaisuudessakin.

Merkittävä muutos on sen sijaan tapahtunut maanmittaushallinnon käyttämässä tekniikassa. Atk:n kehittyminen on antanut aivan uusia mahdollisuuksia erityisesti kartanvalmistukses-

sa sekä maasto- ja kiinteistötietojen säilyttämisessä ja jakelussa. Atk-perusteisissa rekistereissä olevien tietojen yhteiskäyttö tulee lisääntymään, mikä hallinnon kannalta merkitsee kokonaan uudenlaista tilannetta.

Yhteiskunnan kehityksen myötä myös tiedon tarkkuudelle, luotettavuudelle ja ajantasaisuudelle asetettavat vaatimukset tulevat kasvamaan. Tietoja tulee myös olla nopeammin saatavilla ja niiden tulee olla atk-muodossa. Tämä merkitsee tulevaisuudessa sitä, että vaatimukset saattaa kaikki maanmittaushallinnon tuottama tieto numeerisen muotoon tulevat lisääntymään.

Valtionhallinnon henkilöstön vähentäminen ja tulosbudjetoinnin käyttöönotto edellyttää, että maanmittaushallinnon organisaatiota on kevennettävä ja tehostettava muodostamalla selkeät vastuuyksiköt. Samalla on kuitenkin huolehdittava maanmittaushallinnon kokonaisuuden kitkattomasta toiminnasta, koska kiinteistö- ja kartastotiedot palvelevat varsin suuressa määrin samoja tarkoituksia.

### 3.2.6. Maaoikeuksien kehittäminen

Kuten edellä on todettu, kehitys näyttää johtavan siihen, että maanmittaustoimituksissa oikeudelliset ja tekniset seikat korostuvat. Maaoikeuksien osalta tämä ilmeisesti merkitsee sitä, että niissä käsiteltävissä asioissa yhä useammin on kysymys muutoksenhausta merkitykseltään oikeudellisiin ratkaisuihin. Tällöin on erityisen tärkeää, että maaoikeus voi toimia riippumattomana tuomioistuimena ja että maaoikeuden jäsenten esteettömyydestä ei synny epäselvyyttä.

Esityksen mukaan lääninmaanmittausinsinööri tai muukaan maanmittaushallinnon virkamies ei olisi maaoikeuden jäsen. Lääninmaanmittausinsinöörin tilalle maaoikeuteen ei ehdoteta muuta jäsentä, koska maaoikeuden kokoonpanoon kuuluva maaoikeusinsinööri takaa riittävän kiinteistötöknisen asiantunteumuksen. Tarkoituksena on kuitenkin seurata maaoikeuksien toimintaedellytyksiä ja tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin niiden henkilöstörakenteen kehittämiseksi. Voimassa olevien säännösten mukaan maaoikeuksissa voi olla tilapäisiä maaoikeuden sihteerin virkoja.

## 4. Asian valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 14 päivänä lokakuuta 1986 työryhmän, maanmittaushallinnon organisaatiotyöryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää maanmittaushallinnon toimintaorganisaation kehittämismahdollisuudet. Työryhmän tuli myös selvittää maanmittaushallinnon tehtäviä ja niiden jakaantumista eri toimiyksiköille sekä päätösvallan hajauttamista maanmittaushallinnossa. Maanmittaushallinnon organisaatiotyöryhmän esitys toteutettiin osaksi. Työryhmän ehdotuksen pohjalta muutettiin maanmittaushallinnon virkanimitystoimivalta valtioneuvoston 5 päivänä marraskuuta 1987 tekemän periaatepäätöksen edellyttämäksi ja annettiin asetus maanmittaushallinnon suoritteista perittävistä maksuista (5/90).

Valtioneuvoston 12 päivänä toukokuuta 1988 tekemään hallinnon uudistamista koskevaan päätökseen perustuen maa- ja metsätalousministeriö asetti 27 päivänä heinäkuuta 1988 toimikunnan valmistelevaan kokonaisehdotuksen maa- ja metsätaloushallinnon uudistamisesta. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan kehittämistoimikunta katsoi mietinnössään (komiteanmietintö 1989:30), että valtiovarainministeriön asettaman johtoorganisaatiotyöryhmän (komiteanmietintö 1989:8) hahmottelemien sekä valtionhallinnon muiden yleisten kehittämislinjojen toteuttaminen maa- ja metsätalousministeriön alaisessa hallinnossa lisäisi oleellisesti hallinnon tehokkuutta. Toimikunta ehdotti maanmittaushallintoa kehitettäväksi kaksiportaiseksi ja kollegion korvaamista johtokunnalla.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 22 päivänä syyskuuta 1989 työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus maanmittaushallituksen toimintaorganisaation kehittämiseksi. Työryhmän tuli työssään ottaa huomioon maanmittaushallinnon organisaatiotyöryhmän I muistiossaan (MMM 1988:31) ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan kehittämistoimikunnan mietinnössään tekemät ehdotukset. Työryhmässä olivat edustettuina maa- ja metsätalousministeriö, maanmittaushallitus ja maanmittaushallituksen piirihallinto. Työryhmä luovutti muistionsa maa- ja metsätalousministeriölle 31 päivänä tammikuuta 1990. Työryhmän muistiossa ehdotettiin maanmittaushallinnon kehittämistä kaksiportaiseksi ja piirihallinnon organisoimista tehtäväpohjaisesti. Lisäksi työryhmän muistiossa ehdotettiin kes-

kushallituksen johto-organisaation uudistamista siten, että kollegio korvataan johtokunnalla. Lausunnot työryhmämuistiosta pyydettiin 18:lta eri ministeriöltä, keskusvirastoja, kunnallisia keskusjärjestöjä sekä maanmittaushallinnon henkilöstöä edustavalta taholta. Enemmistö lausunnonantajista, muun muassa valtiovarainministeriö, puolustusministeriö ja useimmat maanmittaushallinnon henkilöstöä edustavat etutahot kannattivat työryhmän muistiossa esitettyä hallintomallia. Maanmittaushallituksen lausunnossa puollettiin keskushallinnon osalta työryhmän esitystä mutta katsottiin, että piirihallintoa ei tulisi organisoida työryhmän ehdottamalla tavalla, vaan se olisi tullut muodostaa lääninvirastotyyppiseksi piiriorganisaatioksi.

Esitys perustuu työryhmän tekemään ehdotukseen. Lisäksi esitystä valmisteltaessa on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon lausunnoissa esitetyt huomautukset.

## **5. Esityksen organisatoriset, henkilöstö- ja taloudelliset vaikutukset**

Esityksen merkittävin organisatorinen vaikutus on maanmittaushallinnon siirtyminen kaksipuortaiseen hallintoon ja piirihallintoyksiköiden muodostaminen tehtäväpohjaisesti. Nykyiset maanmittauskonttorit lakkaavat ja samalla lakkautetaan 11 lääninmaanmittausinsinöörin virkaa. Esitys mahdollistaa maanmittaushallituksen ja sen alaisten piirihallintoyksiköiden sisäisten rakenteiden yksinkertaistamisen, päätöksenteon hajauttamisen ja luo tulosjohtami-

seen ja -budjetointiin soveltuvan organisaatiorakenteen. Maanmittaushallintoon muodostuisi sen päätehtäviä eli kartastotehtäviä, tietopalvelutehtäviä ja kiinteistötehtäviä varten tuloyksiköt.

Kaksiportaaiseen hallintoon siirtyminen vähentäisi asioiden käsittelytasoja. Se merkitsisi päällekkäisen työn vähenemistä. Organisaation keveneminen, tehtävien päällekkäisyyden poistuminen ja työn tehokkuuden kasvu vapauttaisi henkilötöyvoimaa. Uudistuksen toteuttaminen mahdollistaisi maanmittaushallinnolle asetettujen henkilöstön määrän vähentämistavoitteiden toteuttamisen. Vuoteen 2000 mennessä voitaisiin vähentää kaikkiaan noin 300 henkilöä. Vähentäminen tapahtuisi luontaista poistumaa hyväksi käyttäen.

Esityksen taloudellisista vaikutuksista on merkittävin henkilöstön vähentämisestä aiheutuva palkkausmenojen pieneneminen. Henkilöstövähennysten toteuttamisen jälkeen säästyisi palkkauskustannuksissa noin 50 miljoonaa markkaa vuodessa. Kokonaisuudessaan esityksen taloudellisia vaikutuksia on melko vaikea arvioida, koska uudistuksen toteuttamisen vaikutus ajoittuu varsin pitkälle aikavälille ja toteuttamisen yksityiskohdissa voidaan valita erilaisia vaihtoehtoja. Palkkauskustannusten vähentymisen lisäksi ehdotuksen toteuttaminen merkitsisi ennen kaikkea johtamisen ja hallinnon tehostumista, jolloin eräänä esityksen taloudellisena vaikutuksena on pidettävä myös maanmittaushallinnon toiminnan tuottavuuden nousua.

Esityksen mukaan lääninmaanmittausinsinööri ei enää olisi maaoikeuden jäsen. Tällä muutoksella ei ole taloudellisia vaikutuksia.

## **YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT**

### **1. Lakiehdotusten perustelut**

#### **1.1. Laki maanmittauslaitoksesta**

1 §. Pykälän mukaan maanmittauslaitos muodostuu maanmittaushallituksesta ja piirihallinnosta. Jäljempänä 3 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi maanmittaushallituksesta ja 4 §:ssä piirihallinto-organisaatiosta. Maanmittauslaitoksen organisaatio olisi kaksipuortainen.

Lakiehdotus koskee vain valtion maanmittauslaitosta. Niinpä kuntien toimesta suoritettut toimitukset jäisivät entisten säännösten varaan.

2 §. Pykälän 1 momentissa on säännökset maanmittauslaitoksen tehtävistä. Ne vastaavat pääosin laitoksen nykyisiä tehtäviä.

Laitoksen perustehtävät jakautuvat kiinteistötehtäviin, kartastotehtäviin ja tietopalvelutehtäviin.

Kiinteistötehtäviin kuuluu ennen muuta maanmittaustoimitusten suorittaminen. Maan-

mittaustoimitus tulee vireille maanmittaustoimiston piiri-insinöörin antamalla toimitusmääräyksellä ja päättyy toimitusmiesten loppukokouksessa tekemällä päätöksellä. Maanmittaustoimitus on selkeärajainen prosessi, jonka suorittamisesta toimitusmiehet ovat vastuussa.

Toimituksesta tehdystä päätöksessä voidaan valittaa maa- ja metsäministeriön päätöksen jälkeen toimitus saattaa tulla uudelleen tehtäväksi. Maa- ja metsäministeriön toiminta ei kuitenkaan enää ole maanmittaushallintoa.

Lainvoiman saaneesta toimituksesta tehdään merkinnät kiinteistörekisteriin. Nämä merkinnät tekee nykyisin maanmittauskonttori ja tämän esityksen mukaan ne tekisi kartasto- ja tietopalvelutoimisto. Merkintöjen tekemisessä on perimmältään kysymys lainvoimaisen ratkaisun kirjaamisesta säädettyä menettelyä noudattaen lakisääteeseen rekisteriin. Merkinnän tekemiseen eivät toimitusinsinöörit eivätkä maanmittaustoimistot voi vaikuttaa. Tämän vuoksi kiinteistörekisterin pitoa ei voida lukea samaan toimintaan kuuluvaksi kuin maanmittaustoimituksia, vaikkakin toimituksessa muodostettu kiinteistö katsotaan syntyneeksi vasta rekisterimerkinnän tultua tehdyksi.

Merkittävän kokonaisuuden kiinteistötehtävissä muodostavat tilusjärjestelyt. Tilusjärjestelyissä on pääasiallisena tarkoituksena tilojen rakenteen parantaminen. Samalla kuitenkin teitä ja ojituksia tekemällä parannetaan tietyn alueen tie- ja kuivatusolosuhteita. Tilusjärjestelyjen merkitys on siinä, että niillä parannetaan tilojen käyttömahdollisuuksia.

Maanmittauslaitoksen kartastotehtävät ovat valtaosin yleisiä kartastotoita. Kuten yleisperusteluissa on todettu, maanmittauslaitoksen kartastotehtävä on se osa kartantuotannosta, joka kuuluu yleiseen yhteiskunnan peruspalveluun. Tehtävän tarkoituksena on turvata tarpeellisen maastotiedon saanti suurin piirtein samantasoisena koko maasta. Lisäksi yleisiin kartastotehtäviin kuuluu kartoitusrungon ylläpito ja kaukokartoitusaineiston hankkiminen Suomeen ja sen välittäminen käyttäjille.

Tietopalvelutehtävä käsittää maanmittauslaitoksen keräämän tiedon säilyttämisen ja jakelun tarvitsijoille. Esimerkkinä tällaisista tehtävistä voidaan mainita kiinteistörekisterin pito ja paikkatietojen yhteiskäytön järjestäminen. Pääasiallisena tehtävänä on alkuvaiheessa numeeristen tiedostojen luominen. Jatkossa on olennaista tietojen ajantasallapito ja jakelu.

Kaikki edellä mainitut tehtävät muodostavat selkeät toiminnalliset kokonaisuudet. Tämän vuoksi ne osaltaan mahdollistavat tulosbudjetin käyttöönoton maanmittauslaitoksessa. Organisaatiota kehitettäessä onkin tärkeätä, että kullakin tehtäväkokonaisuudella on selkeät vastuuyksiköt.

Pykälän 2 momentin mukaan maanmittauslaitos voi tilauksesta suorittaa toimialaansa kuuluvia tehtäviä sekä veroluokituksia. Laitoksen henkilöstöllä on asiantuntemusta tilaustehävien suorittamisesta ja ne palvelevat hallinnon asiakkaita. Näistä syistä on tarkoituksenmukaista, että laitos voisi edelleen suorittaa tilauksesta toimialaansa kuuluvia tehtäviä sekä veroluokituksia.

Veroluokitukset eivät ole varsinaisia kiinteistö-, kartoitus- tai tietopalvelutehtäviä, min-  
kä vuoksi niiden suorittamisen mahdollisuudesta on nimenomaan säädetävä. Veroluokitus on kuitenkin nivellettävissä joustavasti maanmittauslaitoksen numeerisen kiinteistö-  
jakartatuotannon yhteyteen. Veroluokitukset muodostavat tällä hetkellä merkittävän osan laitoksen tilauksesta suoritettavista tehtävistä.

Myöskään kaavojen laatimisen ei voida katsoa olevan kiinteistö-, kartasto- tai tietopalvelutehtävä, joten se ei kuulu maanmittauslaitoksen varsinaisiin tehtäviin. Momentissa ei olekaan mainintaa kaavojen laatimisesta, koska kaavojen laatimisesta maanmittauslaitoksessa luovutaan. Yhteiskunnassa tapahtunut kehitys on johtanut siihen, että ei ole perusteltua laatia kaavoja valtion viranomaisen toimesta.

Valtioneuvosto on 12 päivänä toukokuuta 1988 tehnyt päätöksen toimenpiteistä hallinnon uudistamiseksi. Tässä päätöksessä mainitaan muun muassa, että ministeriöille järjestetään lakiin perustuva mahdollisuus antaa keskusvirastoille selvitys-, kokeilu-, seuranta- ja muita toimeksiantoja. Tämän vuoksi ehdotetaan 3 momenttiin otettavaksi säännös, jonka mukaan maanmittauslaitos suorittaa lisäksi maa- ja metsätalousministeriön määräämät tehtävät.

3 §. Pykälän 1 momentissa säädetään maanmittaushallituksen hallinnollisesta asemasta maa- ja metsätalousministeriön alaisena keskusvirastona.

Pykälän 2 momentin mukaan maanmittauslaitokseen muodostetaan johtokunta. Maanmittauslaitoksen johtokunta on osa laitoksen johtamisjärjestelmän uudistamista. Johtokunta korvaisi maanmittaushallituksen kollegion. Johtokunta ratkaisisi asiat, jotka koskevat lai-

toksen yleisiä toimintalinjoja, koko laitokselle yhteisiä kehittämishankkeita, tulo- ja menoarvioehdotusta, toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotusta, pitkän aikavälin suunnitelmaa, tavoitteita ja muita laajakantoisia ja periaatteellisesti merkittäviä asioita. Johtokunta tehostaisi maanmittauslaitoksen johtamista ja ulkopuolisen näkemyksen ja asiantuntemuksen huomioon ottamista laitoksen päätöksenteossa.

Johtokunnan kokoonpanosta, tehtävistä ja toimikaudesta säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

4 §. Pykälässä säädettäisiin maanmittauslaitoksen piirihallinnosta. Piirihallinto muodostuisi kartasto- ja tietopalvelutoimistoista ja maanmittaustoimistoista. Piirihallintoa muodostettaessa lähtökohtana on ollut, että maanmittauslaitoksen erilaisille tehtäville voitaisiin muodostaa vastuulliset yksiköt. Tällöin kiinteistötehtävistä huolehtisivat maanmittaustoimistot sekä kartasto- ja tietopalvelutehtävistä kartasto- ja tietopalvelutoimistot.

Kartasto- ja tietopalvelutoimistot muodostettaisiin nykyisistä maanmittauskonttoreista ja niihin tällä hetkellä hallinnollisesti kuuluvista kartastoyksiköistä. Kunkin toimiston toimialue olisi läänin alue kuitenkin niin, että Ahvenanmaa kuuluisi Turun ja Porin läänin toimiston alueeseen. Näihin yksikköihin siirrettäisiin maanmittaushallituksesta tuotannollisia kartastotehtäviä ja tehtävien hoitamisen edellyttämiä voimavaroja.

Maanmittaustoimistojen organisatorinen asema ja tehtävät pysyisivät käytännöllisesti katsoen ennallaan.

Pykälän mukaan maa- ja metsätalousministeriö päättäisi piirihallintoyksiköiden lukumäärästä, toimialueiden rajoista ja hallintopaikoista. Piirihallintoyksikön saavutettavuus on sellainen valtion hallinnon palvelutavoite, jota koskevat ratkaisut on hallinnonaloittain tehtävä valtion hallinnon yleisten suuntaviivojen mukaisesti. Tällöin vastuu palvelutavoitteen saavuttamisesta kuuluu hallinnonalan kehityksestä vastaavalle ministeriölle. Asetuksella on tarkoitus säätää, että kartasto- ja tietopalvelutoimistolla ja maanmittaustoimistolla voi olla sijaintipaikkansa ulkopuolella toimipisteitä.

5 §. Pykälässä olisivat säännökset maanmittauslaitoksen suoritteista perittävistä maksuista. Pykälä vastaa nykyistä maanmittaushallinnosta annetun lain 5 a §:n säännöksiä. Tar-

kemmat säännökset maksuista annettaisiin asetuksella.

6 §. Pykälän mukaan asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta.

7 §. Pykälä sisältää voimaantulosäännökset ja siirtymäsäännökset. Lähtökohtana esityksessä on ollut, että organisaatiomuutos sinänsä ei vaikuta aineelliseen lainsäädäntöön. Uudistukseen liittyen on kuitenkin jouduttu tarkistamaan toimitusmiehiä ja maa- ja metsätalouden kokoonpanoa koskevia säännöksiä. Organisaatiomuutoksen keskeinen vaikutus on saattaa maanmittaushallinnon organisaatio vastaamaan tehtävissä jo tähän mennessä tapahtunutta kehitystä.

Kiinteistönmuodostamislainsäädännössä, esimerkiksi kaavoitusalueiden jakolain 21 §:ssä, 21 a §:ssä ja 25 §:n 3 momentissa sekä jakolain 39 ja 41 luvussa, on säädetty maanmittauskonttoreille eräitä tehtäviä. Nämä tehtävät ovat luonteeltaan varsin sekalaisia, mutta yleisesti ottaen ne ovat työmäärältään suhteellisen vähäisiä. Osa tehtävistä liittyy siinä määrin kiinteästi kiinteistörekisterin pittoon, että ne vastaisuudessa soveltuvat kartasto- ja tietopalvelutoimistoille. Osa tehtävistä liittyy maa- ja metsätalouden toimintaan ja osa soveltuu parhaiten maanmittaustoimistoille. Toisaalta siitä, että nämä tehtävät ainakin tietyn siirtymäkauden ajan hoidetaan kartasto- ja tietopalvelutoimistoissa, ei aiheudu mainittavaa haittaa. Kun lääninmaanmittauskonttoreiden henkilökuntaakin ainakin pääosin ensi vaiheessa siirtyy kartasto- ja tietopalvelutoimistojen henkilökunnaksi, tehtävien edellyttämä asiantuntemuskin on oikeassa yksikössä. Viranomaisten työnjako näiden tehtävien hoitamisessa on tarkoitus ratkaista mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kiinteistönmuodostamislainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Kartasto- ja tietopalvelutoimistot joutuvat näin ollen tietyn siirtymäajan suorittamaan tehtäviä, jotka hallintoa edelleen kehitettäessä annetaan muille hallintoyksiköille. Tämän vuoksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että maanmittauskonttoreita koskevat säännökset koskevat lain voimaantulon jälkeen kartasto- ja tietopalvelutoimistoja.

## 1.2. Jakolaki

43 a §. Pykälässä on säännökset toimitusinsinöörin kelpoisuusvaatimuksista. Voimassa

olevan maanmittaushallinnosta annetun lain 6 §:n mukaan maanmittaustoimiston virkamiesten oikeuksista suorittaa toimituksia ja niihin kuuluvia tehtäviä säädetään asetuksella. Maanmittaushallinnosta annetun asetuksen 70 §:ssä on kyseiset säännökset maanmittaushallinnon palveluksessa olevista toimitusinsinööreistä ja heidän kelpoisuudestaan. Lisäksi muissa laeissa ja asetuksissa on eräitä säännöksiä näistä seikoista.

Toimitusinsinöörin kelpoisuusvaatimukset olisi hänen itsenäisen aseman huomioon ottaen säädettävä lain tasoisina asianomaisessa aineellisessa laissa. Tämän vuoksi ehdotetaan jakolakiin lisättäväksi uusi 43 a §.

Pykälän säännökset vastaavat pääosin nykyisiä eri laeissa ja asetuksissa olevia säännöksiä. Edellä esitetyn perusteella 2 momenttiin on otettu säännökset myös maataloushallinnon ja puolustusministeriön palveluksessa virkasuhteessa olevan maanmittausinsinöörin sekä 3 momenttiin kunnan palveluksessa virkasuhteessa olevan kiinteistöinsinöörin oikeudesta suorittaa tiettyjä toimituksia. Virkanimikkeet ja toimituslajit on saatettu vastaamaan nykytilaa.

43 b §. Pykälässä säädettäisiin maanmittaus-  
hallinnon palveluksessa virkasuhteessa olevan  
teknillisen koulun maanmittaustekniikan opin-  
tосуunnalla tutkinnon suorittaneen tekniikon  
oikeudesta suorittaa tiettyjä toimituksia. Pykä-  
lä vastaa voimassa olevan maanmittaushallin-  
nosta annetun asetuksen 70 §:n 2 momenttia.  
Sanotussa momentissa tarkoitettujen toimitus-  
ten lisäksi teknikolla olisi oikeus suorittaa eril-  
lisen alueen tilaksi muodostaminen ja raja-  
merkkien siirtämistä tarkoittava rajankäynti.  
Edellinen toimitus on rinnastettavissa lohkomis-  
seen ja jälkimmäinen on luonteeltaan tekninen.  
Uudet toimituslajit ovat siten verrattavissa nii-  
hin toimituksiin, joita teknikot voivat nykyisin  
suorittaa.

Pykälään on myös otettu säännös maataloushallinnon palveluksessa olevan toimitusinsinöörin tai toimitusinsinööriksi määrätyn kiinteistöinsinöörin valtuudesta määrätä teknikko suorittamaan toimitusinsinöörinä lohkominen, vapaaehtoinen tilusvaihto, sopimukseen perustuva rasitetoimitus sekä rajamerkkien siirtämistä tarkoittava rajankäynti. Säännöksellä saatetaan maanmittaushallinnon, maataloushallinnon ja kunnan maanmittaus-toimituksia suorittavien virkamiesten asema tältä osin yhdenmukaiseksi.

293, 295, 299 ja 327 §. Lain 293 §:n mukaan maa- ja metsätalouden tuotannon ja maanmittauksen alalla toimivien maaoikeuden jäsenenä on maaoikeustuomarin, maaoikeusinsinöörin ja kahden lautamiehen lisäksi lääninmaanmittausinsinööri. Lain 295 §:n mukaan lääninmaanmittausinsinöörin sijaisena maaoikeudessa toimii se maanmittauskonttorin virkamies, joka tällaisessa tapauksessa hoitaa hänen tehtäviään. Lääninmaanmittausinsinööri tai hänen sijaisensa voi eräissä tapauksissa määrätä maaoikeuden jäseneksi jonkun muun maanmittauskonttorin tai maanmittaustoimiston virkamiehen, jolla on maanmittausinsinöörin pätevyys. Lain 299 §:n mukaan lääninmaanmittausinsinööri ei ole maaoikeuden jäsenenä esteellinen sillä perusteella, että hän on suorittanut toimitusta koskevia maanmittauskonttorille kuuluvia tehtäviä. Lain 327 §:ssä on säädetty äänestysmenettelystä maaoikeudessa.

Maanmittaushallinnon organisaatiouudistuksen johdosta maanmittaustoimituksia koskeva asiantuntemus keskittyy maanmittaustoimistoihin. Maanmittauskonttorit nykymuotoisina lakkaavat ja niiden tilalle tulevat kartastot ja tietopalvelutoimistot. Myös lääninmaanmittausinsinöörin virat lakkaavat ja niiden tilalle tulevat kartastajohtajan virat. Kartastajohtajan tehtävät poikkeavat kuitenkin aiemman lääninmaanmittausinsinöörin tehtävistä eikä kartastajohtajalla vastaisuudessa useinkaan ole kokemusta maanmittaustoimitusten suorittamisesta. Tämän vuoksi ei voida enää ylläpitää järjestelmää, jonka seurauksena kartastajohtaja virka-asemansa perusteella olisi maa-alueiden jäsen. Niinpä jakolokia ehdotetaan siten muutettavaksi, että lääninmaanmittausinsinööriä maa-alueiden jäsenenä koskevat säännökset poistetaan.

Muutoksen jälkeen maaoikeuden jäseniä olisivat maaoikeustuomari, maaoikeusinsinööri ja kaksi maaoikeuden lautamiestä. Maaoikeudessa olisi näin ollen edelleen edustettuna juridinen, maanmittauksellinen ja paikallinen asiantuntemus. Maaoikeuden jäsenet olisivat myös täysin riippumattomia maanmittaustoimitusten suorittamisesta huolehtivasta maanmittauslaitoksesta.

### 1.3 Kaavoitusalueiden jakolaki

Eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta, jonka 2 a §:n 3 momentissa ehdotetaan

säädettäväksi kiinteistöinsinöörin oikeudesta suorittaa maanmittaushallinnon toimialaan kuuluvia maanmittaustoimituksia. Kun tätä asiaa koskevat säännökset sisältyvät jakolakiin lisättäväksi ehdotetun 43 a §:n 3 momenttiin, ehdotetaan kaavoitusalueiden jakolain 2 a §:n 3 momentti kumottavaksi.

## 2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Yksityiskohtaisempia säännöksiä laitoksesta on tarkoitus antaa asetuksella. Lisäksi maanmittaushallitusta, maanmittaustoimistoa sekä kartasto- ja tietopalvelutoimistoa varten olisi vahvistettava työjärjestykset. Maanmittauslaitoksen toimintavapauden lisäämiseksi tarkoituksena on, että asetukseen otettaisiin säännökset vain keskeisimmistä seikoista. Yksityiskohtaisissa perusteluissa on jo eräiltä osin kerrottu asetuksella säädettävistä seikoista.

Asetuksella on tarkoitus säätää keskusviraston osastotasoisista yksiköistä. Lähtökohtana on, että myös keskusvirastossa olisi kutakin päätehtävää varten osastotasoinen yksikkö, minkä lisäksi olisi yleisiä hallintotehtäviä varten vastaavantasoinen yksikkö. Sen sijaan keskusviraston toimistoista määrättäisiin työjärjestyksessä.

## 3. Voimaantulo

Uuden organisaation toiminnan aloittaminen edellyttää erilaisia käytännön järjestelyjä. Ehkä mainittavin tehtävä on tarvittavien työjärjestysten valmistaminen. Jotta tarvittavat järjestelyt ehdittäisiin tehdä, lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä syyskuuta 1991.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

# 1.

## Laki maanmittauslaitoksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

### 1 §

Maanmittauslaitoksen muodostavat maanmittaushallitus ja sen alainen piirihallinto.

### 2 §

Maanmittauslaitoksen tehtävänä on:

- 1) huolehtia kiinteistönmuodostamis- ja tilusjärjestelytoiminnasta;
- 2) huolehtia kiinteistöjä ja paikkatietoja koskevien rekisterien pitämisestä ja edistää tällaisten rekisterien yhteiskäyttöä;
- 3) huolehtia yleisistä kartastotiedoista sekä edistää tarkoituksenmukaista kartoitusta ja kartantuotantoa;
- 4) myydä, julkaista ja jakaa karttatietoja ja toimialansa muita tietoja;
- 5) harjoittaa kiinteistöarviointia;
- 6) huolehtia alansa kehittämisestä ja suorittaa ne muut tehtävät, jotka on säädetty tai määrätty sen suoritettavaksi.

Maanmittauslaitos voi tilauksesta suorittaa toimialaansa kuuluvia tehtäviä sekä veroluokituksia.

Lisäksi maanmittauslaitos suorittaa maa- ja metsätalousministeriön määräämät tehtävät.

### 3 §

Maanmittauslaitosta johtaa maa- ja metsätalousministeriön alaisena keskusvirastona maanmittaushallitus.

Maanmittauslaitoksessa on valtioneuvoston nimeämä johtokunta. Johtokunnan kokoonpanosta, tehtävistä ja toimikaudesta säädetään asetuksella.

### 4 §

Maanmittauslaitoksen piirihallinnon muodostavat kartasto- ja tietopalvelutoimistot sekä maanmittaustoimistot. Kartasto- ja tietopalvelutoimistojen ja maanmittaustoimistojen lukumäärän, toimialueiden rajat ja hallintopaikat määrää maa- ja metsätalousministeriö.

## 5 §

Maanmittauslaitoksen kartoista, ilmakuvista, julkaisuista ja muista vastaavista suoritteista sekä tilauksesta suoritettavista tehtävistä, joita koskevista maksuista ei ole erikseen säädetty, voidaan periä maksuja sen mukaan kuin asetuksella säädetään. Maksujen suuruutta määrättäessä on noudatettava, mitä valtion maksuperustelaissa (980/73) on säädetty.

Yleisistä kartoista, ilmakuvista, julkaisuista ja muista vastaavista suoritteista perittävän maksun suuruutta määrättäessä voidaan aineiston hankinnasta aiheutuvat kustannukset osaksi tai kokonaan jättää ottamatta huomioon.

## 6 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

## 7 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1991. Lailla kumotaan maanmittaushallinnosta 14 päivänä tammikuuta 1972 annettu laki (34/72) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Toimenpiteisiin tämän lain täytäntöön panemiseksi voidaan ryhtyä ennen sen voimaantuloa.

Mitä maanmittauskonttoreista on muualla säädetty, koskee tämän lain voimaantulon jälkeen kartasto- ja tietopalvelutoimistoja. Maanmittauskonttoreiden henkilöstö, lääninmaanmittausinsinööriä ja apulaislääninmaanmittausinsinööriä lukuun ottamatta, siirtyy ilman eri toimenpiteitä kartasto- ja tietopalvelutoimistojen henkilökunnaksi.

## 2.

## Laki

## jakolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*kumotaan* 14 päivänä joulukuuta 1951 annetun jakolain (604/51) 295 § ja 299 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 2 päivänä toukokuuta 1972 annetussa laissa (321/72),

*muutetaan* 293 §:n 1 momentti ja 327 §:n 1 momentti, sellaisena kuin ne ovat, 293 §:n 1 momentti 2 päivänä maaliskuuta 1979 annetussa laissa (263/79) ja 327 §:n 1 momentti mainituissa 2 päivänä toukokuuta 1972 annetussa laissa, sekä

*lisätään* lakiin uusi 43 a § ja 43 b § seuraavasti:

## 43 a §

Maanmittaustoimituksia suorittavana toimitusinsinöörinä voi olla maanmittaustoimiston palveluksessa virkasuhteessa oleva maanmittauksen koulutusohjelman mukaisen, tehtävään soveltuvan tutkinnon suorittanut diplomi-insinööri.

Maatilalain (188/77), luontaiselinkeinolain (610/84), porotalouslain (161/90) ja kolttolain (611/84) toimeenpanoon liittyvissä maanmittaustoimituksissa voi toimitusinsinöörinä olla maataloushallinnon palveluksessa virkasuhteessa oleva maanmittausinsinööri. Pakkolunastuksesta puolustustarkoitukseen annetussa laissa (787/44) tarkoitetuissa maanmittaustoimituksissa voi toimitusinsinöörinä olla puolustusministeriön palveluksessa virkasuhteessa oleva maanmittausinsinööri.

Kunnan kiinteistöinsinööri voi kunnan suostumuksella olla toimitusinsinöörinä kunnan alueella suoritettavassa lohkomisessa, vapaaehtoisessa tilusvaihdossa, rajankäynnissä ja rasi-tetoimituksessa.

## 43 b §

Edellä 43 a §:n 1 momentissa tarkoitettu toimitusinsinööri voi määrätä maanmittaustoimiston palveluksessa virkasuhteessa olevan teknillisen koulun maanmittaustekniikan opintosuunnalla tutkinnon suorittaneen tekniikon suorittamaan toimitusinsinöörinä sellaisen lohkomisen, vapaaehtoisen tilusvaihdon, erillisen alueen tilaksi muodostamisen, sopimukseen perustuvan rasi-tetoimituksen ja rajamerkkien siirtämistä tarkoittavan rajankäynnin, johon toimitusinsinööri on saanut maanmittaustoi-

mistolta määräyksen. Vastaavasti voi maataloushallinnon palveluksessa oleva toimitusinsinööri tai toimitusinsinööriksi määrätty kiinteistöinsinööri määrätä maataloushallinnon tai kunnan palveluksessa virkasuhteessa olevan teknikon, joka on suorittanut edellä tarkoitetun tutkinnon, suorittamaan toimitusinsinöörinä lohkomisen, vapaaehtoisen tilusvaihdon, sopimukseen perustuvan rasitetoimituksen sekä rajamerkkien siirtämistä tarkoittavan rajankäynnin.

Teknikon suoritettavaksi määrätyn lohkomisen, vapaaehtoisen tilusvaihdon ja erillisen alueen tilaksi muodostamisen yhteydessä voidaan suorittaa myös toimituksen johdosta tarpeellinen rajankäynti sekä rasitetta tai osuutta yhteiseen alueeseen koskeva toimenpide. Rasitteen perustaminen lohkomisen tai tilusvaihdon kohteena olevan tilan tai tilaksi muodostettavan erillisen alueen ulkopuolella olevan tilan

tiluksille voi tällöin tapahtua vain asianosaisten tekemän sopimuksen nojalla.

#### 293 §

Maaoykeudessa on puheenjohtajana maaoykeustuomari sekä jäseninä maaoykeusinsinööri ja kaksi kunnan valitsemaa maaoykeuden lautamiestä.

#### 327 §

Kun asia maaoykeudessa ratkaistaan, tulee ensin maaoykeusinsinöörin, sitten maaoykeuden lautamiesten ja viimeksi maaoykeustuomarin lausua käsityksensä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1991.

### 3.

## Laki

### kaavoitusalueiden jakolain 2 a §:n 3 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

#### 1 §

Täten kumotaan 20 päivänä helmikuuta 1960 annetun kaavoitusalueiden jakolain 2 a §:n 3 momentti sellaisena kuin se on päivänä kuuta 1990 annetussa laissa.

#### 2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1991.

Helsingissä 5 päivänä lokakuuta 1990

**Tasavallan Presidentti**

**MAUNO KOIVISTO**

Maa- ja metsätalousministeri *Toivo T. Pohjala*

## 2.

## L a k i

### jakolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*kumotaan* 14 päivänä joulukuuta 1951 annetun jakolain (604/51) 295 § ja 299 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 2 päivänä toukokuuta 1972 annetussa laissa (321/72),  
*muutetaan* 293 §:n 1 momentti ja 327 §:n 1 momentti, sellaisena kuin ne ovat, 293 §:n 1 momentti 2 päivänä maaliskuuta 1979 annetussa laissa (263/79) ja 327 §:n 1 momentti mainituksessa 2 päivänä toukokuuta 1972 annetussa laissa, sekä  
*lisätään* lakiin uusi 43 a § ja 43 b § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

#### 43 a §

*Maanmittaustoimituksia suorittavana toimitusinsinöörinä voi olla maanmittaustoimiston palveluksessa virkasuhteessa oleva maanmittauksen koulutusohjelman mukaisen, tehtävään soveltuvan tutkinnon suorittanut diplomi-insinööri.*

*Maatilalain (188/77), luontaiselinkeinolain (610/84), porotalouslain (161/90) ja kolttilain (611/84) toimeenpanoon liittyvissä maanmittaustoimituksissa voi toimitusinsinöörinä olla maataloushallinnon palveluksessa virkasuhteessa oleva maanmittausinsinööri. Pakkolunastuksesta puolustustarkoitukseen annetussa laissa (787/44) tarkoitetuissa maanmittaustoimituksissa voi toimitusinsinöörinä olla puolustusministeriön palveluksessa virkasuhteessa oleva maanmittausinsinööri.*

*Kunnan kiinteistöinsinööri voi kunnan suostumuksella olla toimitusinsinöörinä kunnan alueella suoritettavassa lohkomisessa, vapaaehtoisessa tilusvaihdossa, rajankäynnissä ja rasi-tetoimituksessa.*

#### 43 b §

*Edellä 43 a §:n 1 momentissa tarkoitettu toimitusinsinööri voi määrätä maanmittaustoimiston palveluksessa virkasuhteessa olevan teknillisen koulun maanmittaustekniikan opintosuunnalla tutkinnon suorittaneen teknikon suorittamaan toimitusinsinöörinä sellaisen lohkomisen, vapaaehtoisen tilusvaihdon, erillisen alueen tilaksi muodostamisen, sopimukseen perustuvan rasi-tetoimituksen ja rajamerkkien siirtämistä tarkoittavan rajankäynnin, johon toimitusinsinööri on saanut maanmittaustoi-*

## Voimassa oleva laki

## Ehdotus

mistolta määräyksen. Vastaavasti voi maataloushallinnon palveluksessa oleva toimitusinsinööri tai toimitusinsinööriksi määrätty kiinteistöinsinööri määrätä maataloushallinnon tai kunnan palveluksessa virkasuhteessa olevan teknikon, joka on suorittanut edellä tarkoitettua tutkinnon, suorittamaan toimitusinsinöörinä lohkomisen, vapaaehtoisen tilusvaihdon, sopimukseen perustuvan rasisitoimituksen sekä rajamerkkien siirtämistä tarkoittavan rajankäynnin.

Teknikon suoritettavaksi määrätyn lohkomisen, vapaaehtoisen tilusvaihdon ja erillisen alueen tilaksi muodostamisen yhteydessä voidaan suorittaa myös toimituksen johdosta tarpeellinen rajankäynti sekä rasisitetta tai osuutta yhteiseen alueeseen koskeva toimenpide. Rasisitteen perustaminen lohkomisen tai tilusvaihdon kohteena olevan tilan tai tilaksi muodostettavan erillisen alueen ulkopuolella olevan tilan tiluksille voi tällöin tapahtua vain asianosaisten tekemän sopimuksen nojalla.

## 293 §.

Maaoykeudessa on puheenjohtajana maaoykeustuomari sekä jäseninä lääninmaanmittausinsinööri virkansa puolesta, maaoykeusinsinööri ja kaksi kunnan valitsemaa maaoykeuden lautamiestä.

## 293 §

Maaoykeudessa on puheenjohtajana maaoykeustuomari sekä jäseninä maaoykeusinsinööri ja kaksi kunnan valitsemaa maaoykeuden lautamiestä.

## 327 §.

Kun asia maaoykeudessa ratkaistaan, tulee ensin maaoykeusinsinöörin, sitten lääninmaanmittausinsinöörin tai hänen sijaisensa ja sitten maaoykeuden lautamiesten sekä viimeksi maaoykeustuomarin lausua käsityksensä.

## 327 §

Kun asia maaoykeudessa ratkaistaan, tulee ensin maaoykeusinsinöörin, sitten maaoykeuden lautamiesten ja viimeksi maaoykeustuomarin lausua käsityksensä.

## 295 §.

Maaoykeuden jäsenenä olevan lääninmaanmittausinsinöörin estyneenä ollessa on hänen sijaisenaan se maanmittauskonttorin virkamies, joka tällaisessa tapauksessa hoitaa hänen tehtäviään. Lääninmaanmittausinsinööri tai hänen sijaisensa voi kiireellisen virkatehtävän tai muun erityisen syyn niin vaatiessa määrätä maaoykeuden jäseneksi jonkun muun maanmittauskonttorin tai maanmittaustoimiston virkamiehen, jolla on maanmittausinsinöörin pätevyys.

(Kumotaan)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

## 299 §

-----  
*Lääninmaanmittausinsinööri ei ole esteellinen sillä perusteella, että hän on suorittanut toimitusta koskevia maanmittauskonttorille kuuluvia tehtäviä.*

(2 mom. kumotaan)

-----  
*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1991.*  
 -----

## 3.

**Laki****kaavoitusalueiden jakolain 2 a §:n 3 momentin kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

## 2 a §

-----  
*Kiinteistöinsinöörin oikeudesta suorittaa maanmittaustoimituksia säädetään asetuksella.*

(3 mom. kumotaan)

-----  
*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1991.*  
 -----

